

Поточний стан та можливості для розвитку економіки України

Власюк В.С.

директор ДП «Укрпромзовнішекспертиза»

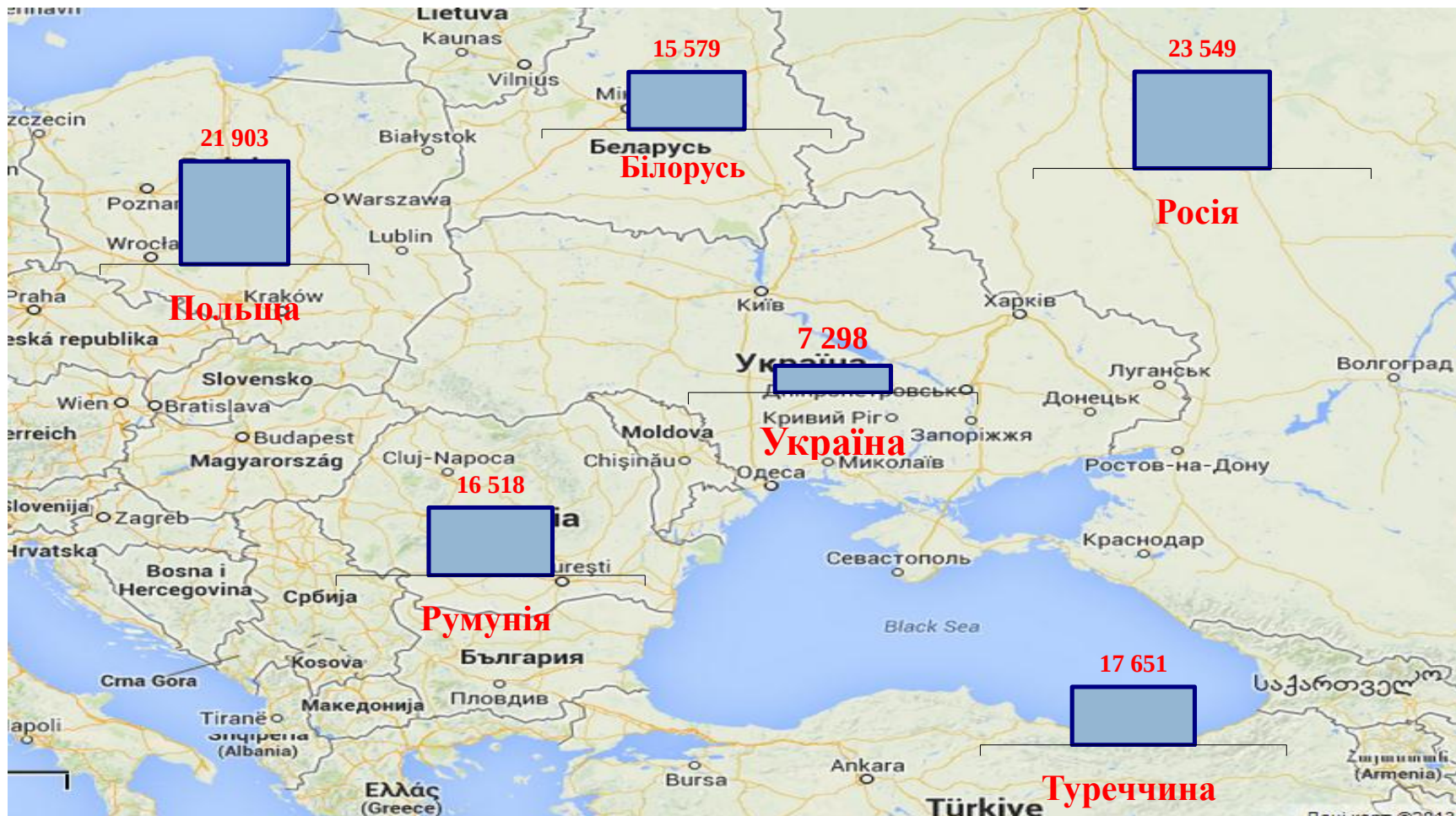
Червень 2014 р.

www.expert.kiev.ua

За показником ВВП на душу населення економіка України критично відстає від сусідніх країн

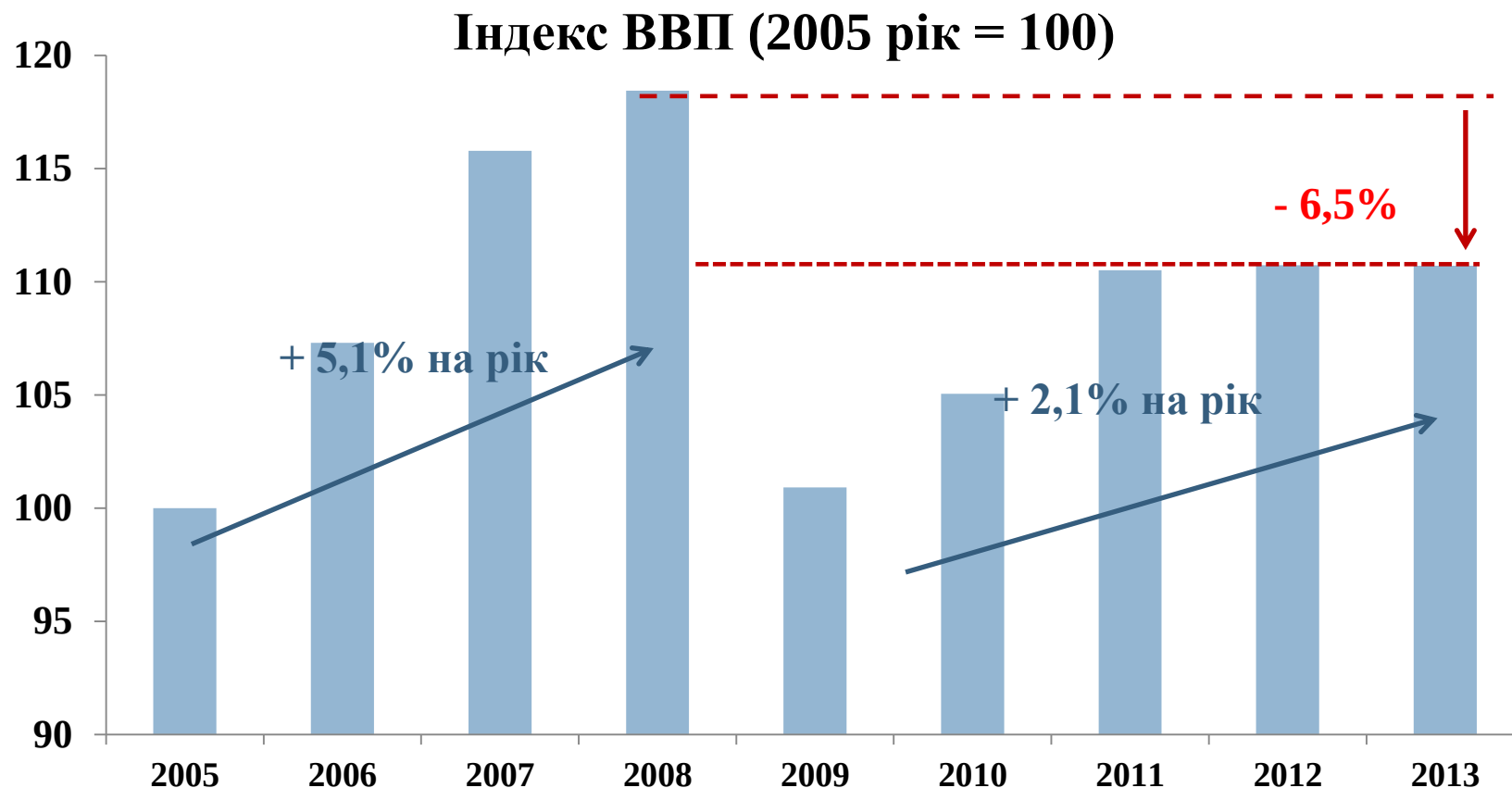
1

ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності, дол. США/чол.

В 2013 році ВВП України склав лише 93,5% максимального докризового рівня 2008 року

3

При збереженні післякризових темпів росту ВВП (2,1% в рік), необхідно щонайменше 4 роки для відновлення економіки на докризовому рівні, що різко вирізняє Україну від сусідніх країн (Росія, Польща, Туреччина), які відновилися вже в 2010-2011рр.

Детальніше:

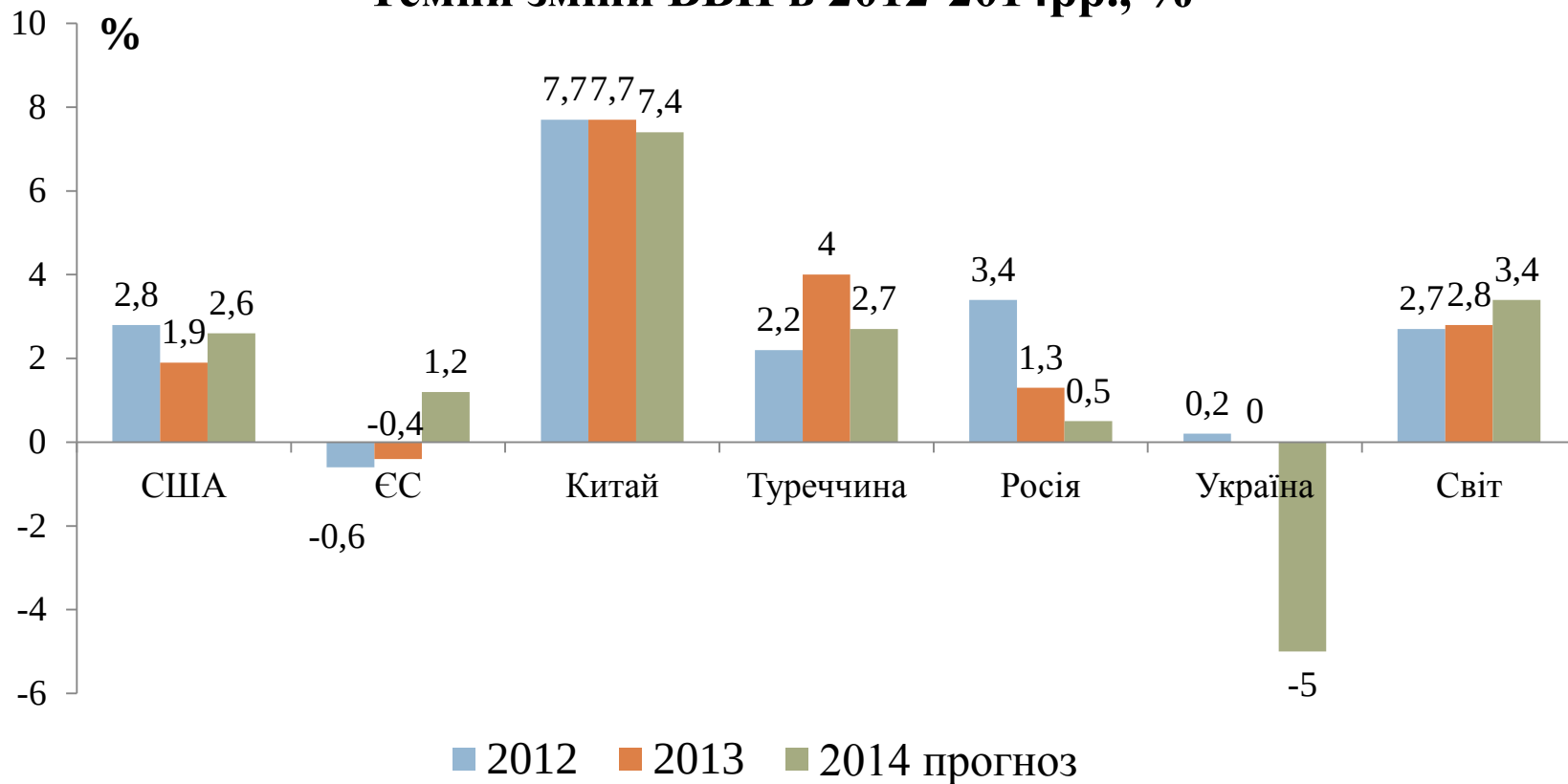
4

- **Розвиток економіки в основних країнах-партнерах України, світова кон'юнктура на основні товари українського експорту**
- **Торгівля з Росією**
- **Поглиблення співпраці з ЄС, зона вільної торгівлі, фінансові запозичення**

У основних торгівельних партнерів України в 2014 році збережеться позитивна динаміка розвитку економіки

5

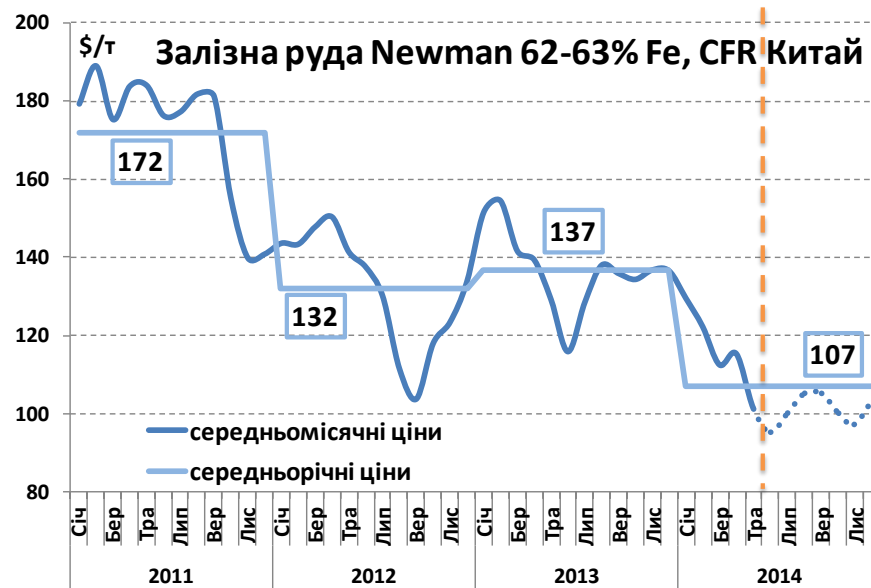
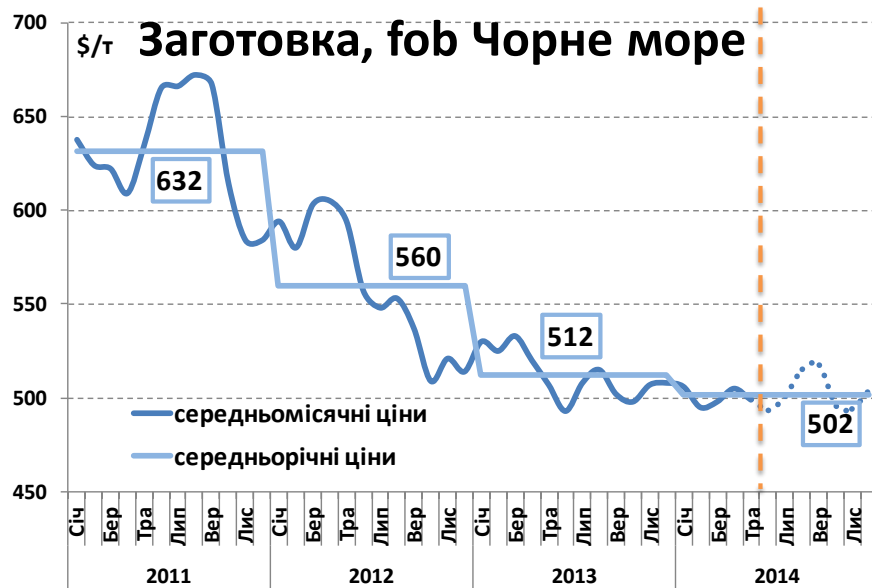
Темпи зміни ВВП в 2012-2014рр., %

Джерело: OECD Statistics

Ціни на прокат у портах Чорного моря 2014 році будуть знаходитися під тиском значно нижчих цін на руду на світових ринках

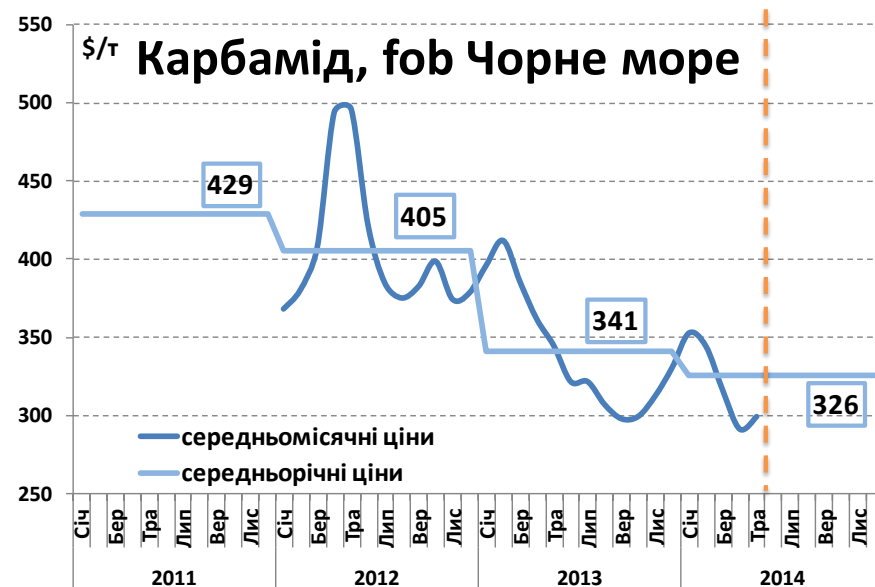
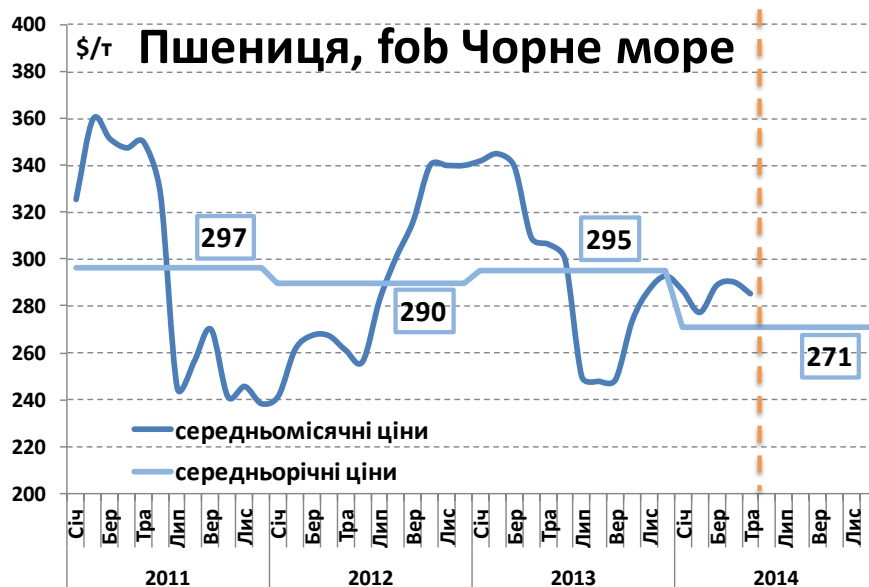
6

Масштаб падіння цін на прокат буде значно меншим: -2% проти -22%

Ціни на зернові та мінеральні добрива в 2014 році знизяться

7

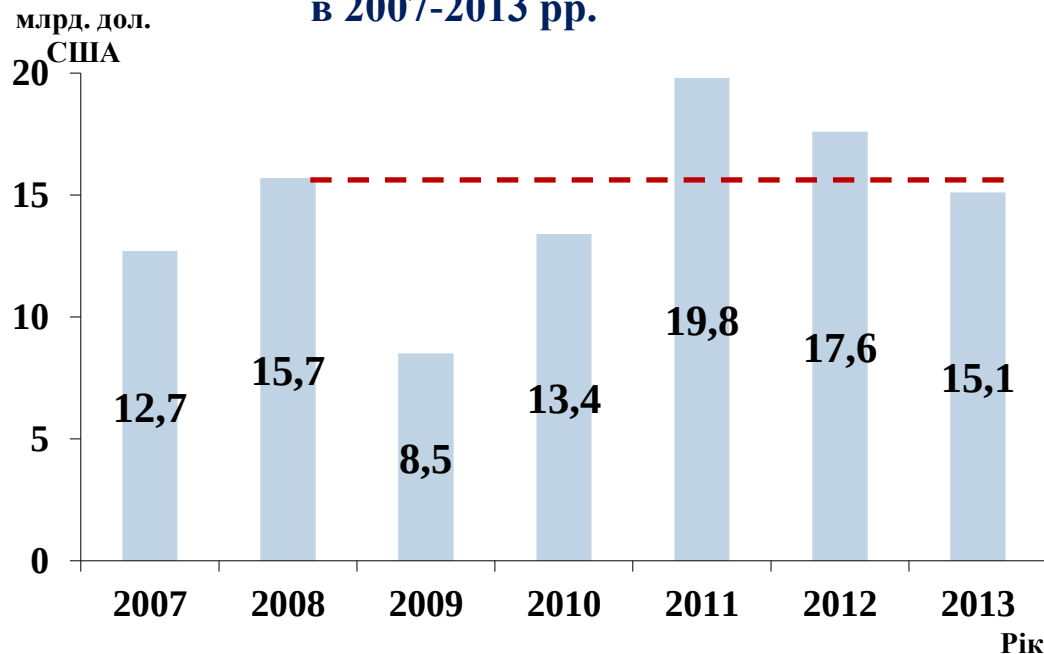
Здешевшання зернових у 2014 році буде пов'язано зі збереженням високої пропозиції на фоні помірного зростання попиту, а також рекордним зростанням світових запасів зернових. Через несприятливу цінову кон'юнктуру в сегменті зерна, ціни на мінеральні добрива також будуть знаходитися під тиском. Крім того, фактором зниження буде збільшення поставок з Китаю

Торгівля з Росією

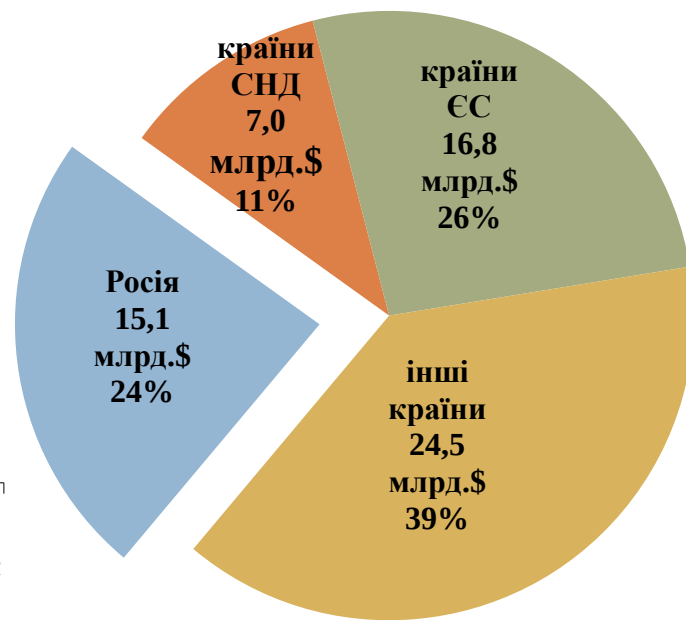
Український експорт товарів в Російську Федерацію протягом 2012-2013рр. знизився на 24%

9

Обсяги українського експорту товарів в Росію в 2007-2013 рр.

Регіональна структура українського експорту товарів в 2013 рр.

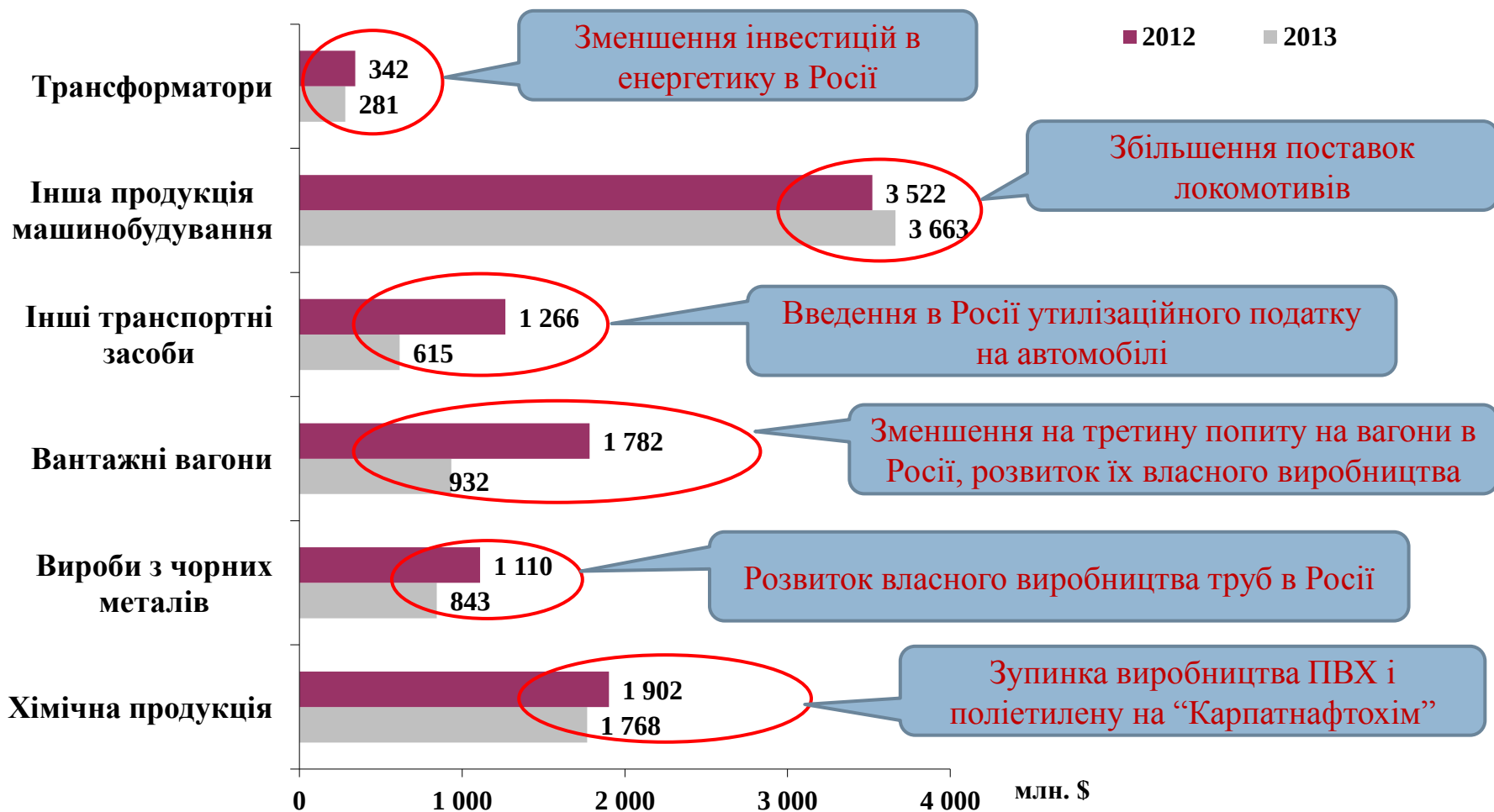
Джерело: Державна служба статистики України

Обсяги українського експорту товарів в Росію (15,1 млрд.\$ в 2013р.) поступаються обсягам поставок в країни ЄС (16,8 млрд.\$). Сумарні обсяги експорту в країни Митного Союзу в 2013р. склали 19,2 млрд.\$ (30,3% експорту)

В 2013 році обсяги експорту в Росію ряду важливих видів промислової продукції знизилися внаслідок внутрішніх економічних процесів в РФ

10

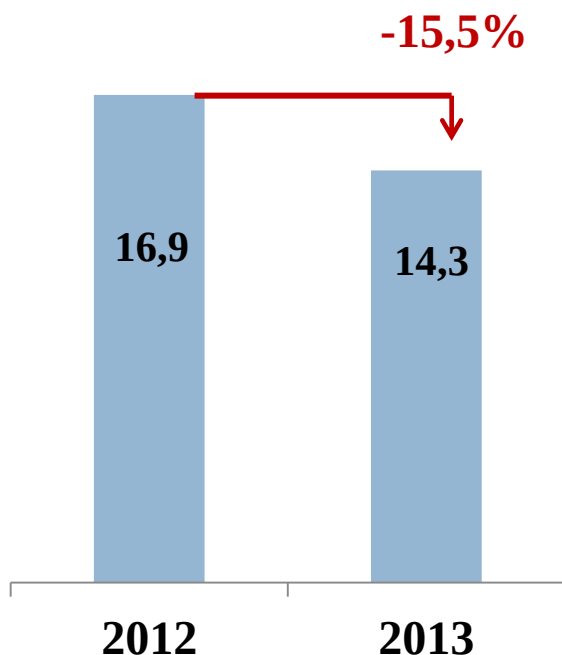
Обсяги українського експорту в Росію окремих видів промислової продукції в 2012-2013 рр., млн.\$

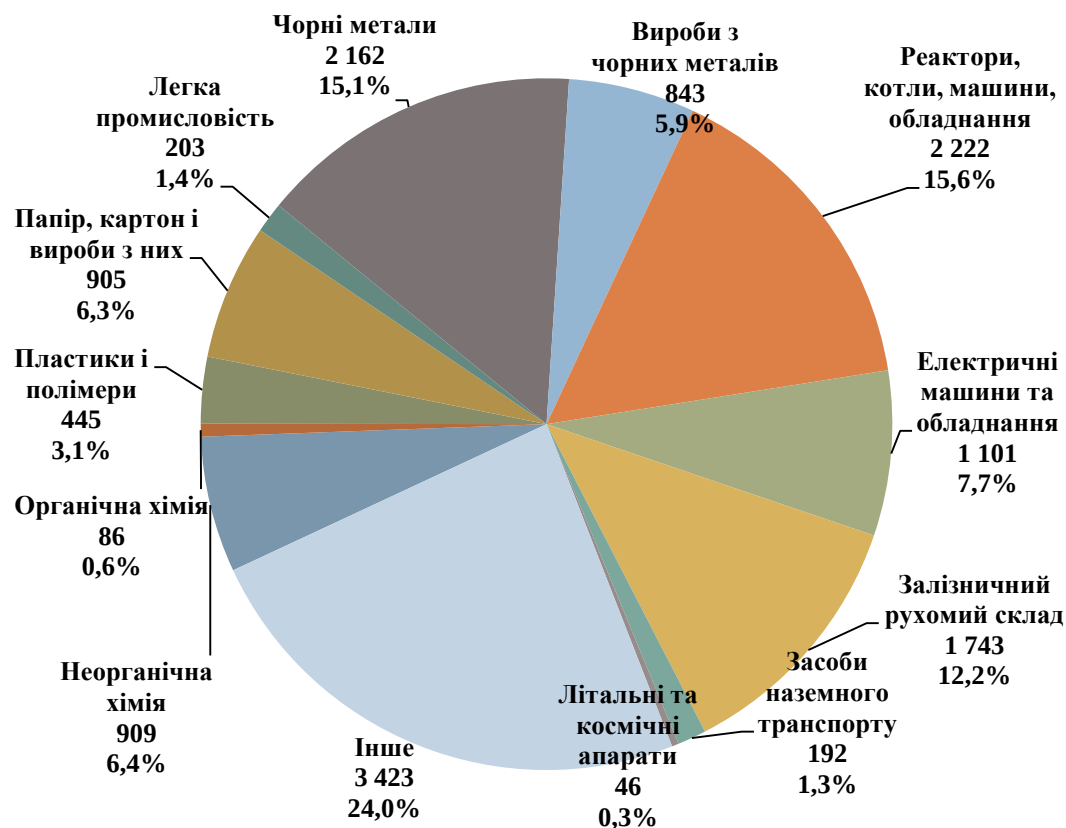
Під дією вищезазначених факторів, в 2013 році знизилися обсяги експорту промислової продукції в Росію на 15,5% (-2,6 млрд.\$)

11

**Обсяги експорту
промислової продукції в
2012-2013рр., млрд.\$**

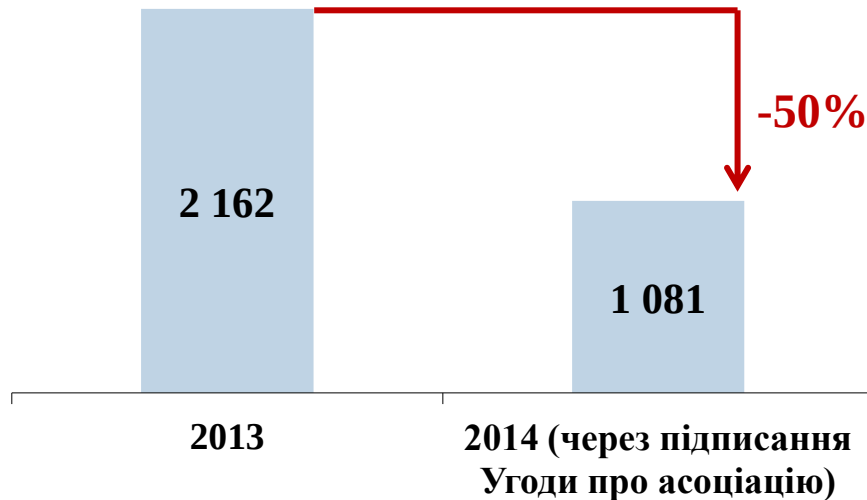
**Товарна структура експорту промислової
продукції в 2013р., млн. дол. США**

Оцінка очікуваних втрат експорту в Росію в 2014 р.: чорні метали

12

Обсяги експорту чорних металів,
млн.\$

Зниження на 50%, оскільки є власне виробництво в Росії, та існує можливість альтернативних поставок з інших країн (Туреччина, Китай)

Продукція – прутки, катанка, арматура,
г/к і х/к рулон, рейки

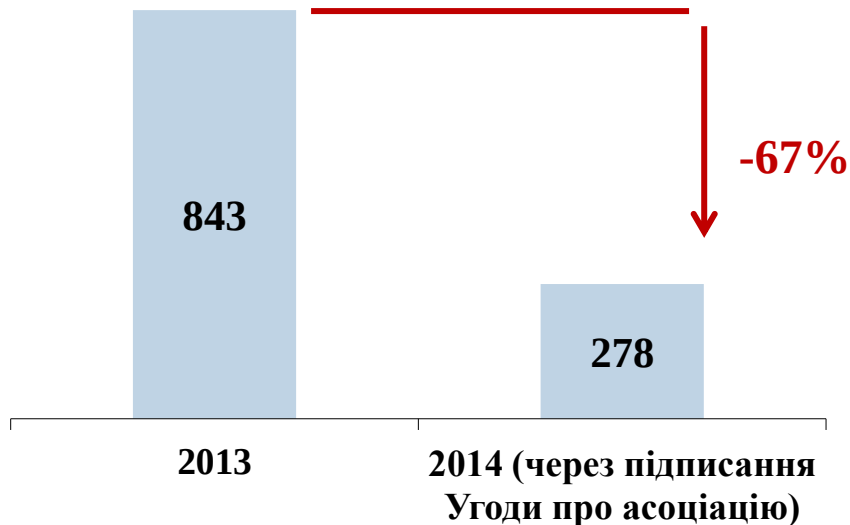
Українські виробники:

1. ПАТ “АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ”
2. ПАТ “АЗОВСТАЛЬ”
3. ПАТ “ММК ім. ІЛІЧА”
4. ПАТ ЄНАКІЇВСЬКИЙ МЗ”
5. ПАТ “ЗАПОРІЖСТАЛЬ”
6. ПАТ “ДМК ім. ДЗЕРЖИНСЬКОГО”
7. ПАТ “ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ”
8. ПАТ “АЛЧЕВСЬКИЙ МК”
9. ПАТ “ДОНЕЦЬКСТАЛЬ”
10. ПАТ “ДМЗ ім. ПЕТРОВСЬКОГО”

Оцінка очікуваних втрат експорту в Росію в 2014 р.: вироби з чорних металів

13

Обсяги експорту продукції з чорних металів (в основному труби), млн.\$

Зниження на 67%, оскільки є власне виробництво труб в Росії, та існує можливість альтернативних поставок з інших країн для проектів будівництва міжнародних трубопроводів (Євросоюз, Китай)

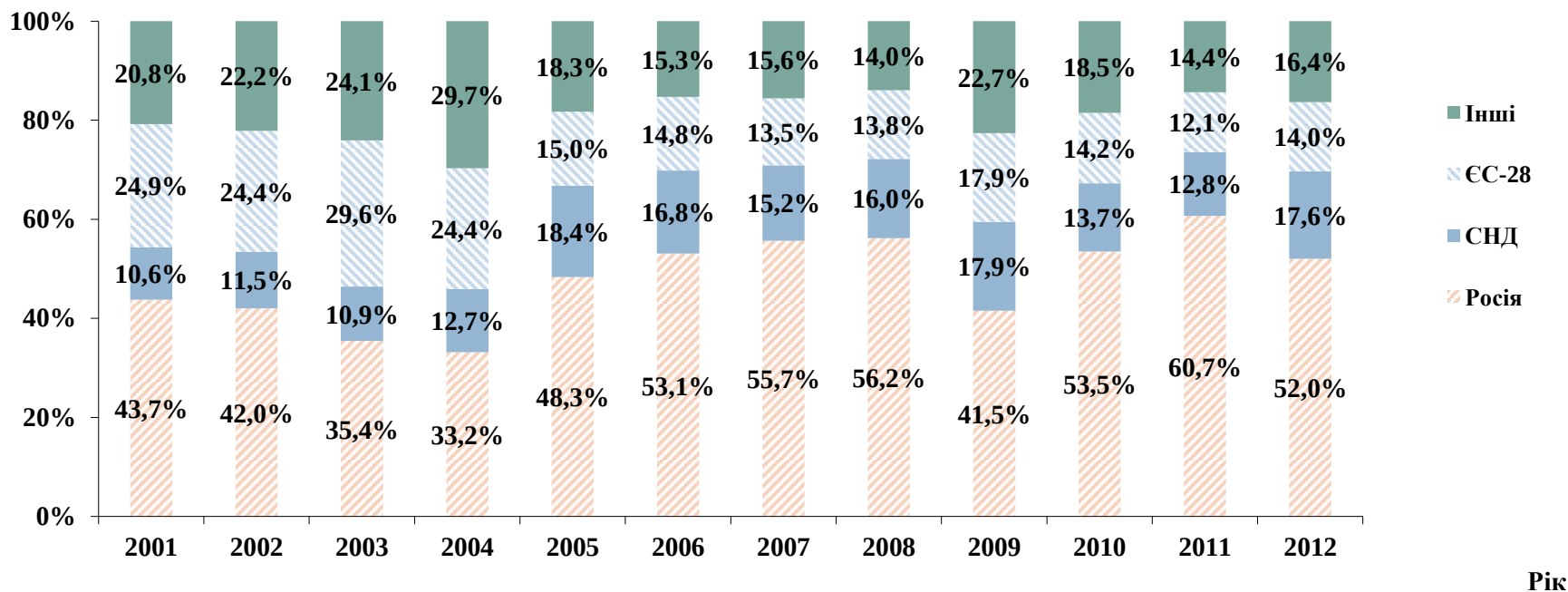
Українські виробники:

1. ТОВ “ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ”
2. ПАТ “ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД”
3. ПАТ “ХАРЦИЗЬКИЙ ТРУБНИЙ ЗАВОД”
4. ПАТ “ІНТЕРПАЙП НОВОМОС-КОВСЬКИЙ ТРУБНИЙ ЗАВОД”
5. ПАТ “ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД ім. КОМІНТЕРНУ»
6. ПАТ “ЛУГАНСЬКИЙ ТЗ”
7. ТОВ “АГ СТАЛЬ”

Російська Федерація залишається основним експортним ринком збуту продукції вітчизняного машинобудування

14

Структура українського експорту продукції машинобудування в 2001-2012 рр., %

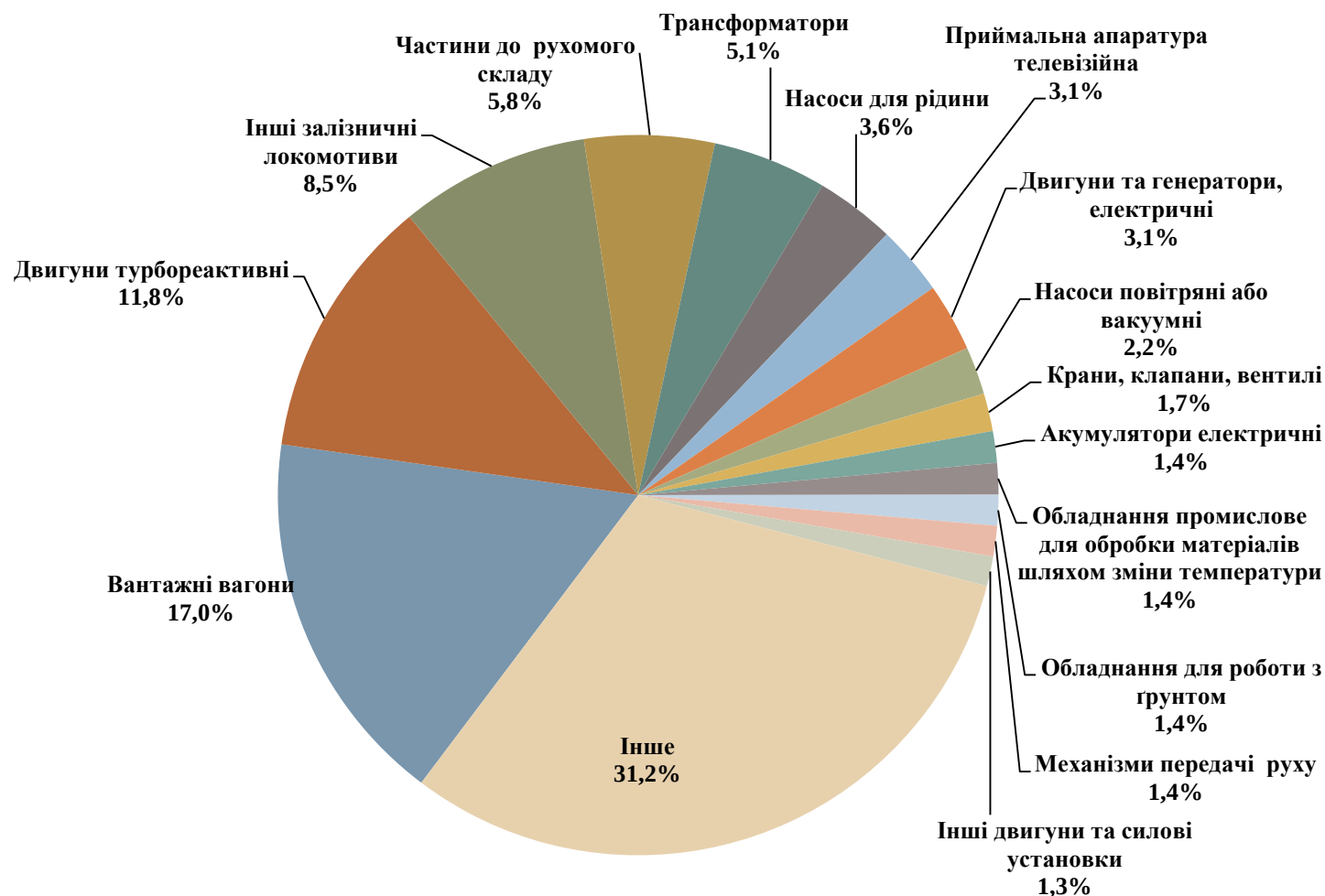
Джерело: Державна служба статистики України

В 2012 році основними зовнішніми ринками збуту вітчизняної продукції машинобудування є Росія (52%) і інші країни СНД (17,6%). Частка країн ЄС складає 14,0%

В структурі українського експорту продукції машинобудування в Росію домінують залізничні вагони, локомотиви і енергетичне обладнання

15

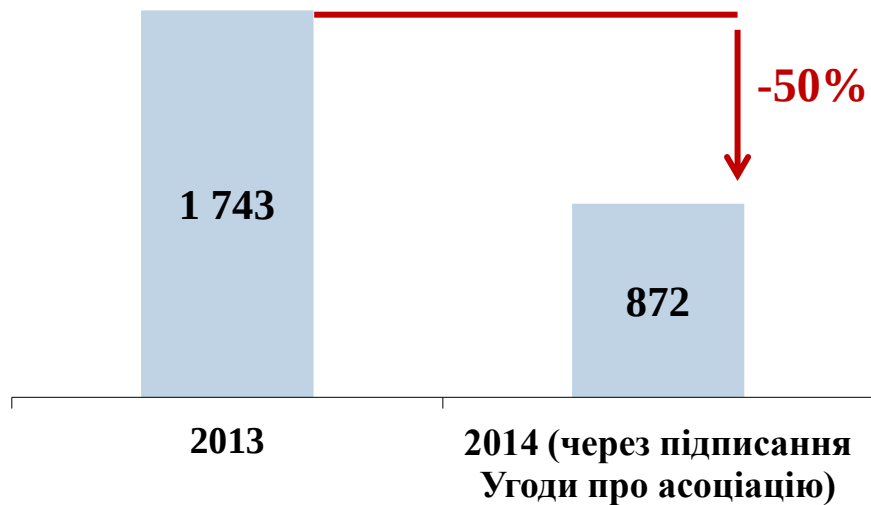
Структура українського експорту продукції машинобудування в Росію в 2013 р., %

Оцінка очікуваних втрат експорту в Росію в 2014 р.: залізничний рухомий парк

16

**Обсяг експорту залізничного
рухомого парку, млн.\$**

Зниження на 50%, в першу чергу за рахунок напіввагонів і цистерн (через розвиток їх виробництва в Росії). Експорт локомотивів і спеціалізованих вагонів знизиться не суттєво

**Продукція – залізничні вагони і
локомотиви**

Українські виробники:

1. ПАТ “АЗОВЗАГАЛЬМАШ”
2. ПАТ “КРЮКІВСЬКИЙ
ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД”
3. ПАТ “ДНІПРОВАГОНМАШ”
4. ПАТ “СТАХАНІВСЬКИЙ
ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД”
5. ТДВ “ПОПАСНЯНСЬКИЙ
ВАГОНРЕМОНТНИЙ ЗАВОД”
6. ПАТ “ЛУГАНСЬТЕПЛОВОЗ”
7. ПАТ “ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ
ЕЛЕКТРОВОЗОБУДІВНИЙ ЗАВОД”

Сумарні можливі втрати експорту основних видів промислової продукції в Росію в 2014 році оцінюються в 4,55 млрд.\$ (-39% до 2013р.)

17

Оцінка можливих обсягів зменшення експорту промислової продукції після відміни ЗВТ з Росією, млн.\$/рік

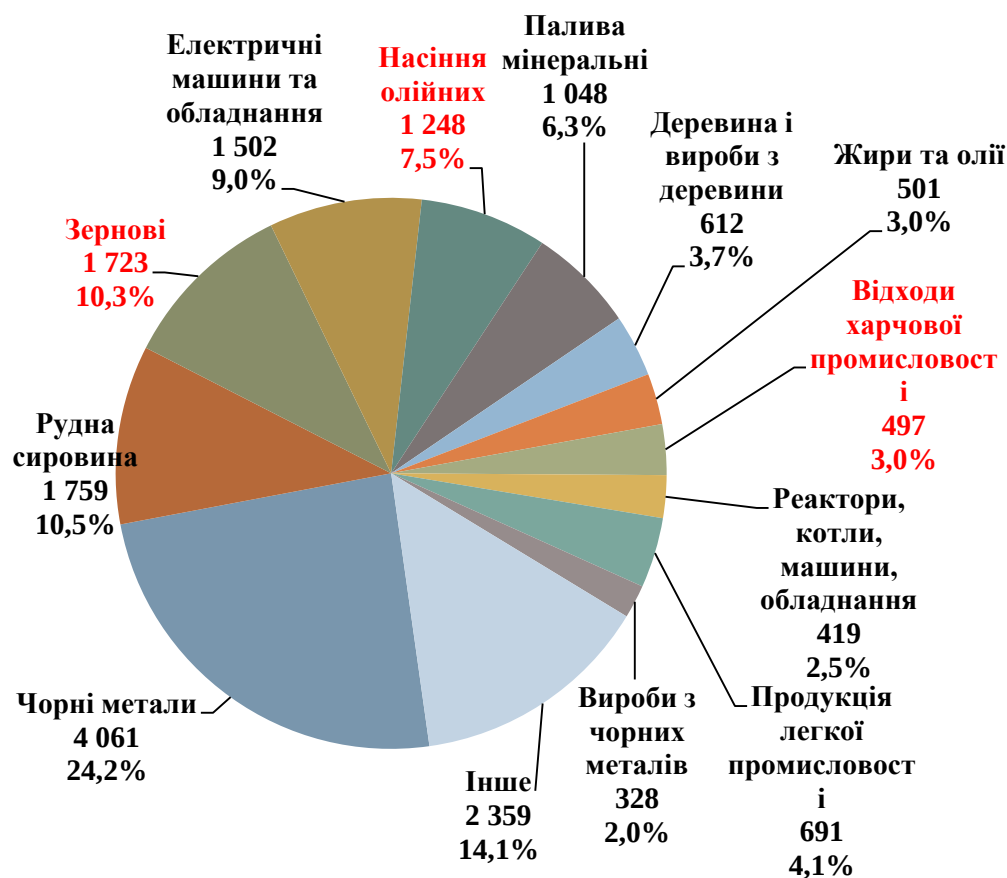
У випадку ускладнень зовнішньої торгівлі з РФ найбільшими є ризики зниження експорту чорних металів (-1,1 млрд.\$/рік), залізничного рухомого парку (-0,9 млрд.\$) і продукції харчової промисловості (-585 млн.\$)

Поглиблення співпраці з ЄС, зона вільної торгівлі, фінансові запозичення

В 2014 році очікується додаткове надходження близько 500 млн. євро внаслідок скасування ЄС більшості ввізних мит на українську продукцію

19

Товарна структура експорту в країни ЄС-28 в 2013р., млн. дол. США

- З 15 травня ЄС в односторонньому порядку тимчасово скасував мита для українських товарів. Завдяки такому заходу українські експортери отримали пільговий режим доступу на європейські ринки, що має привести до економії майже 500 млн. євро.
- Основну вигоду, очікується, можуть одержати українські аграрії (виробники зернових та олійних) та виробники харчопрому (олія, продукція птахівництва та кондитерської промисловості).

Україна в 2014 році планує отримати \$13,5 млрд. кредитів від Євросоюзу, уряду США та міжнародних фінансових інституцій

20

Станом на 15 червня отримано \$4,05 млрд., в т.ч.:

- 6 травня - перший транш кредиту МВФ (\$3,2 млрд.) в рамках 2-х річної Програми stand-by (\$17,01 млрд.). Частина коштів направлена на фінансування дефіциту Державного бюджету і поповнення золотовалютних резервів НБУ
- 20 травня – перший транш допомоги від Євросоюзу (100 млн. євро) в рамках Програми макроекономічної допомоги (1,6 млрд. євро). Кошти направлені на фінансування структурних змін в економіці.
- 29 травня – перший транш кредиту Світового Банку (\$750 млн.) в рамках реалізації Програми проведення структурних реформ (\$1,48 млрд.). Кошти направлені на кредитування урядової політики і реформування української економіки.

Чинники, що визначатимуть динаміку ВВП в 2014 році з боку попиту

21

- ❑ **Кінцеві споживчі витрати** – скоротяться через зниження реальних доходів населення і негативні споживчі очікування
- ❑ **Валове нагромадження основного капіталу** – знизиться через політичну нестабільність, посилення геополітичних і економічних ризиків, а також високу вартість кредитів
- ❑ **Експорт товарів та послуг** – знизиться через скорочення поставок в країни Митного союзу (-\$4,6 млрд.), яке лише частково буде компенсоване збільшенням експорту на інші ринки (+\$1 млрд.)
- ❑ **Імпорт товарів та послуг** – скоротиться на \$7 млрд. внаслідок скорочення споживчого попиту та стрімкої девальвації гривні

Чинники, що визначатимуть динаміку ВВП в 2014 році з боку виробництва

22

- **Промисловість** – спад у добувних галузях (-2,5%), переробній промисловості (-7%) та виробництві електроенергії (-3,5%)
- **Сільське господарство** – збережеться позитивна динаміка за рахунок зростання врожайності, однак темпи приросту (+4%) будуть нижчими, ніж в 2013 році (+5%)
- **Будівництво** – стрімке падіння (-20%) внаслідок скорочення інвестицій у приватному та державному секторах економіки
- **Торгівля** – скорочення (-6%) за рахунок зменшення споживчих витрат населення
- **Транспорт та зв'язок** – скорочення (-6%) внаслідок зменшення вантажної бази в реальному секторі економіки
- **Освіта і охорона здоров'я** – скорочення на 4% через перерозподіл бюджетних витрат на користь оборони країни

Динаміка зміни основних складових ВВП України в 2013-2014 роках

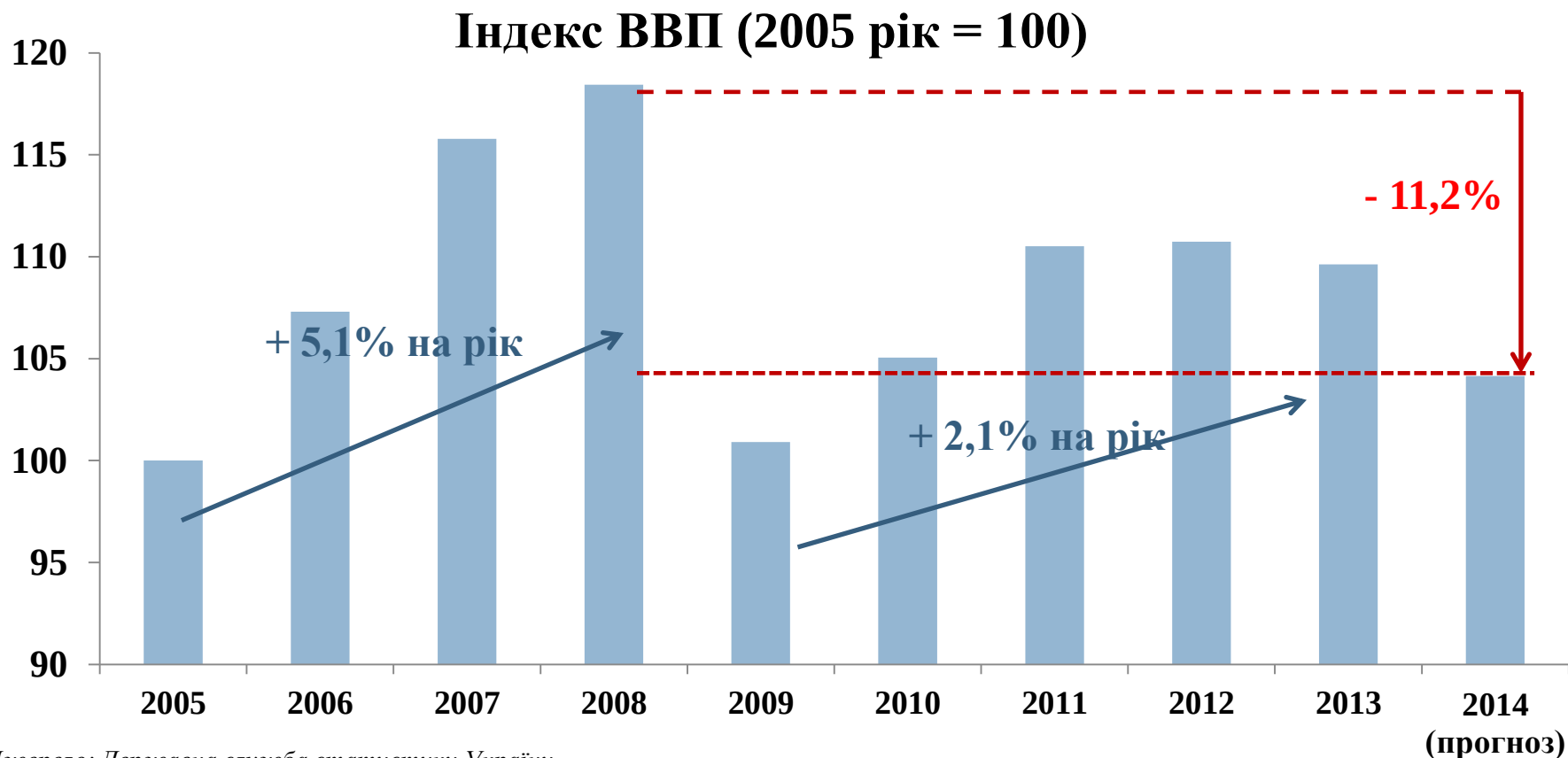
23

	Структура в 2013р., %	Зміна реальних обсягів, %	
		2013	2014 прогноз
ВВП за категоріями кінцевого використання			
Кінцеві споживчі витрати	92,8	5,6	-6,0
Валове нагромадження	15,7	-20,1	-23,0
Експорт товарів і послуг	46,9	-8,8	-2,0
Імпорт товарів і послуг	55,4	-5,9	-9,0
Валовий внутрішній продукт	100,0	0,0	-5,0
ВВП виробничим методом			
Сільське господарство	9,1	13,8	4,0
Добувна промисловість	5,7	0,7	-2,5
Переробна промисловість	12,0	-9,3	-7,0
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	3,3	-2,7	-3,5
Будівництво	2,5	-13,6	-20,0
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових приборів та предметів особистого вжитку	15,7	2,0	-6,0
Транспорт та зв'язок	9,3	0,6	-6,0
Освіта	5,4	-1,0	-3,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3,9	1,5	-4,0
Інші види економічної діяльності	22,9	1,1	-3,5
Оплата послуг фінансових посередників	-2,6	-6,2	31,4
Податки на продукти	13,0	-3,0	-3,0
Субсидії на продукти	-0,1	x	x
Валовий внутрішній продукт	100,0	0,0	-5,0

Джерело: Держслужба статистики України, ДП «Укрпромзовнішекспертиза» (прогноз)

Через очікуване зниження ВВП в 2014р. (-5%) економіка України складе лише 88,8% від максимального докризового рівня 2008 року

24

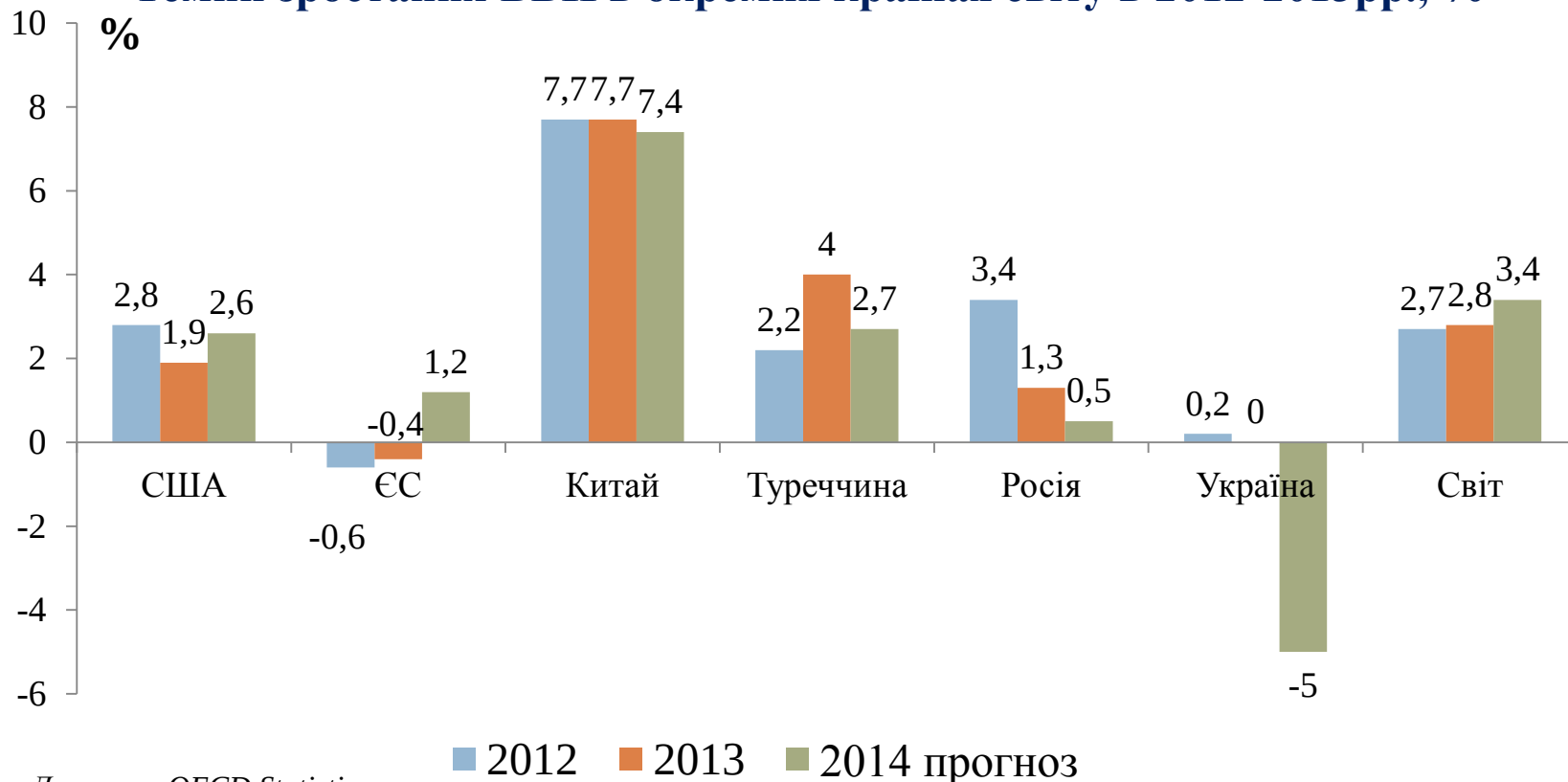

Українська економіка не відновилася на докризовий рівень, і вступила в новий період спаду, що негативно вирізняє її від економік інших країн світу

В Україні темпи приросту ВВП значно нижчі, ніж в інших країнах світу

25

Темпи зростання ВВП в окремих країнах світу в 2012-2013рр., %

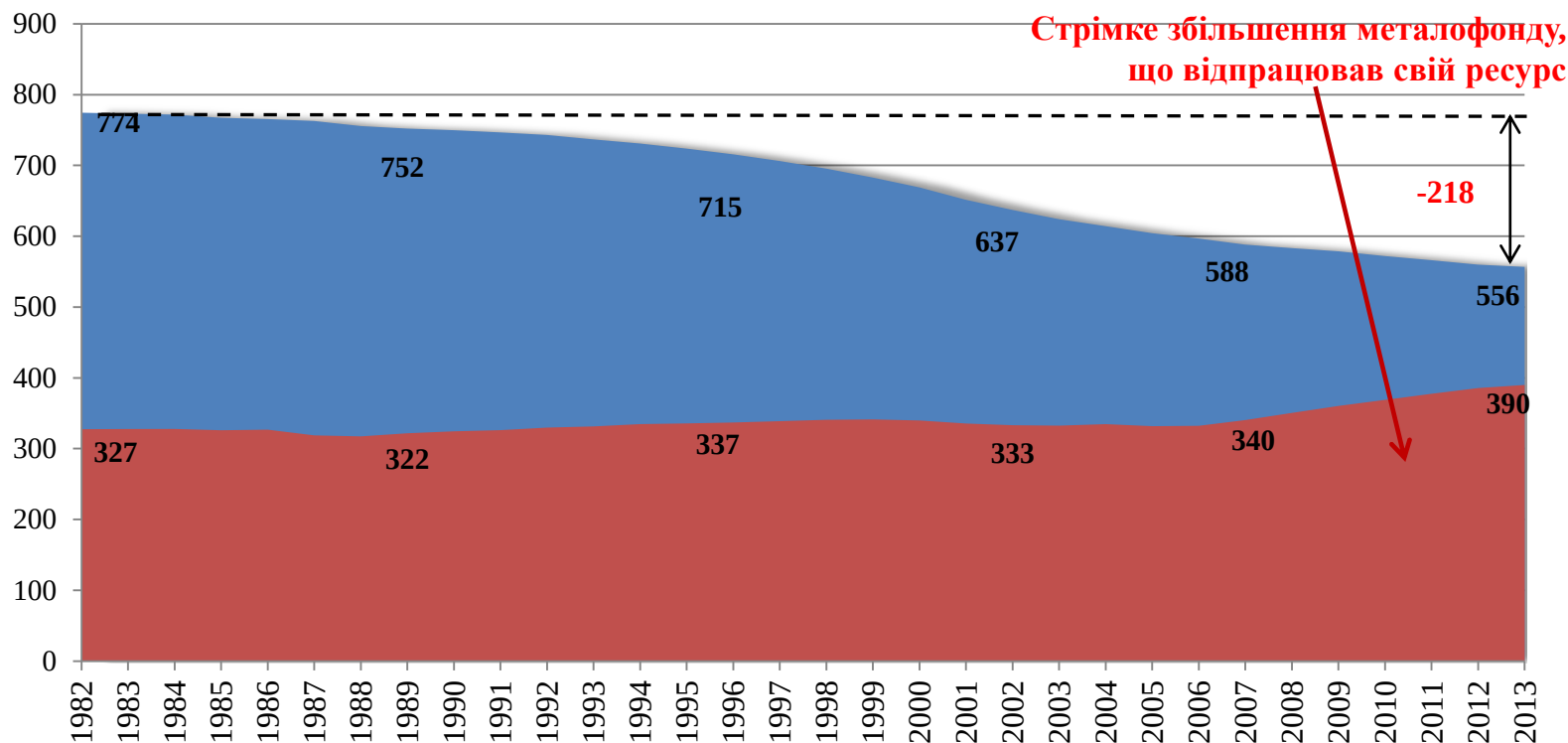
Джерело: OECD Statistics

Низькі темпи росту ВВП не дозволяють Україні наблизитися до сусідніх країн за рівнем економічного розвитку

Досягти сталого економічного зростання на рівні 6-7% в рік не дозволяє зношений металофонд, ...

30

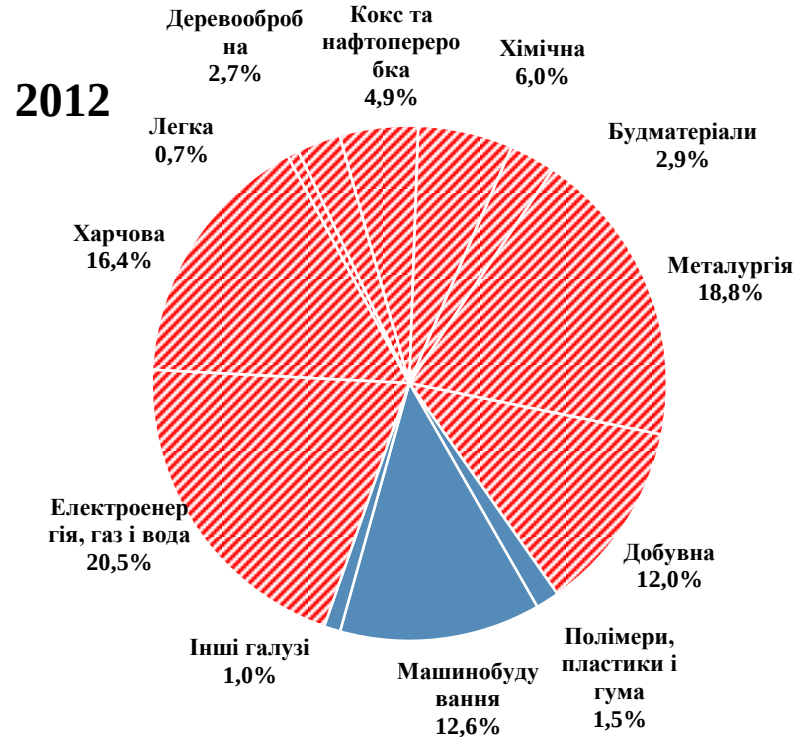
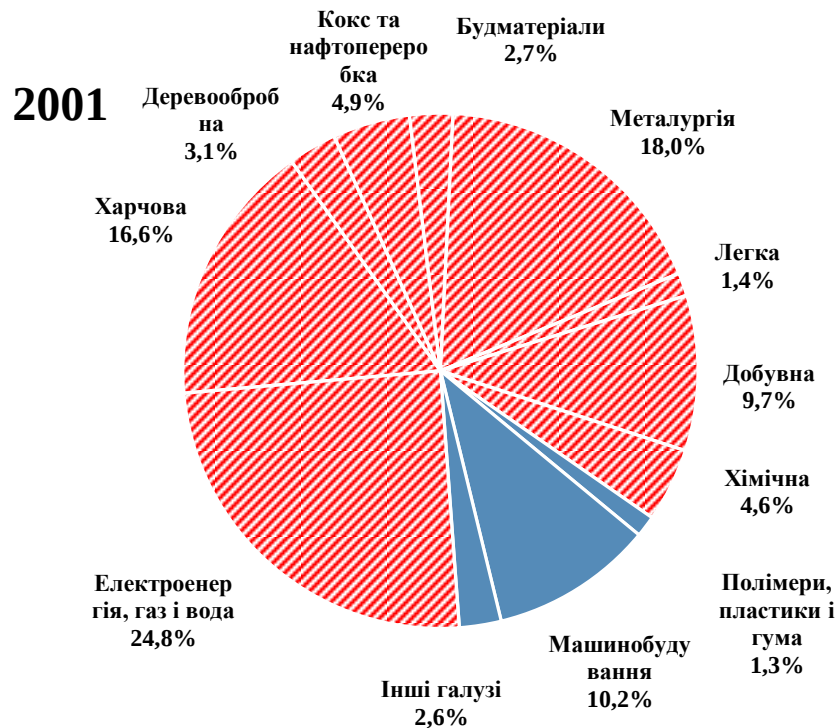
Металофонд України, в т.ч. зношений на 100%, млн. тонн

В інфраструктурі ~390 млн. тонн металофонду відпрацювало свій ресурс і вимагає заміни. Фактично, відбувається деіндустріалізація України

... а також домінування у промисловому виробництві нижчих технологічних укладів

32

Структура реалізації промислової продукції в Україні в 2001-2012 р., %

Джерело: Державна служба статистики України

2-й та 3-й технологічні уклади

В структурі промислового виробництва України домінує продукція 2 та 3 технологічних укладів (>85%). В структурі реалізації продукція 3-го технологічного укладу (харчова, деревообробна, легка, хімічна та нафтохімічна промисловість, металургія та виробництво будматеріалів, коксу та продуктів нафтопереробки) становить більше 60%.

В той же час, Україна має значні можливості розвитку, які вбачаються в наступних напрямках

28

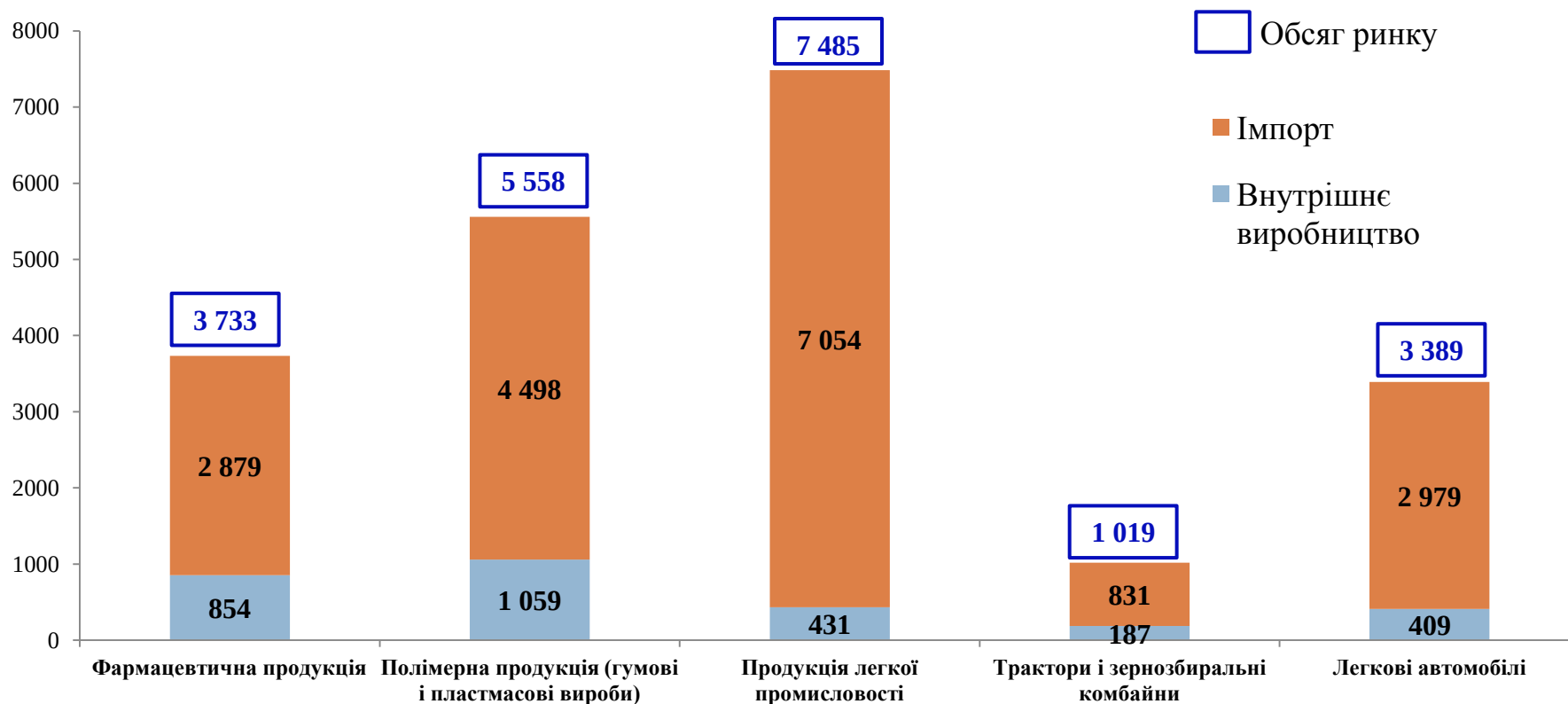
- 1. Заміщення імпорту товарами вітчизняного виробництва**
- 2. Модернізація основних фондів української економіки за участі вітчизняних підприємств**
- 3. Ефективність відкриття виробництв в Україні з огляду на прогрес у відносинах з ЄС, ріст виробничих витрат в Китаї та логістичні переваги України**
- 4. Розвиток міжнародної спеціалізації, зокрема у виробництві сільськогосподарської та харчової продукції**
- 5. Розвиток міжнародних перевезень та логістики**

Імпортозаміщення

В країні існують ємні ринки промислової продукції, на яких домінує імпорт

29

Наповнення окремих товарних ринків в Україні в 2012 р., млн. дол. США

Джерело: розрахунки на базі даних Державної служби статистики України

В Україні великі сектори промисловості стагнують попри наявність внутрішнього попиту та традицій виробництва

У промисловості України відкриваються значні можливості розвитку, зокрема, з огляду на підписання Угоди про Зону вільної торгівлі з ЄС

37

Обсяги імпорту країн ЄС-28 та Митного союзу в 2012 р., млрд. дол. США

Джерело: Eurostat, Росстат, Белстат, Казстат

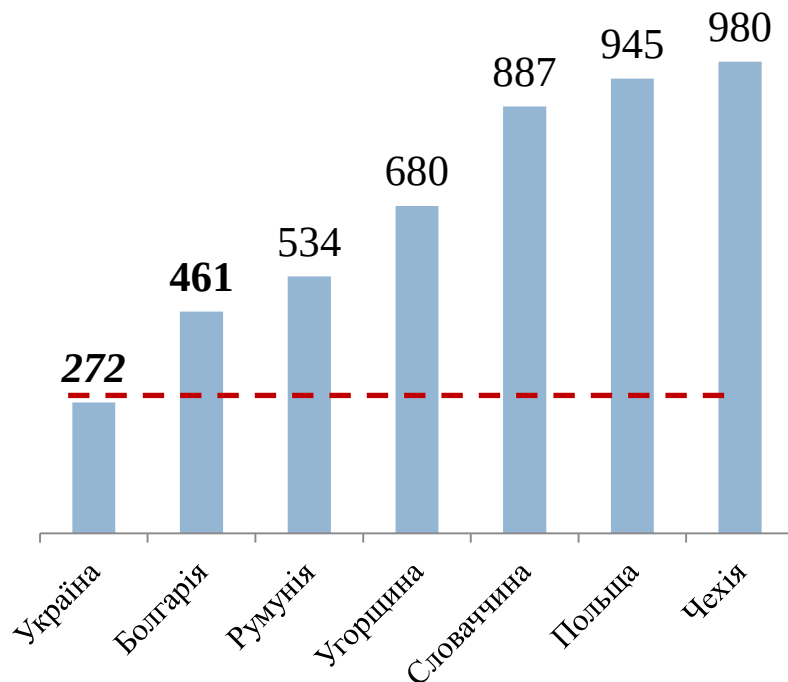
Джерело: ILO, SHCP, Morgan Stanley

- Україна розташована між двома ємними ринками (Євросоюз і Митний Союз).
- Ринок ЄС залишається більш привабливим для українських виробників порівняно з ринком країн Митного союзу з огляду на його обсяг (5 739 млрд. дол. США проти 407 млрд. дол. США)

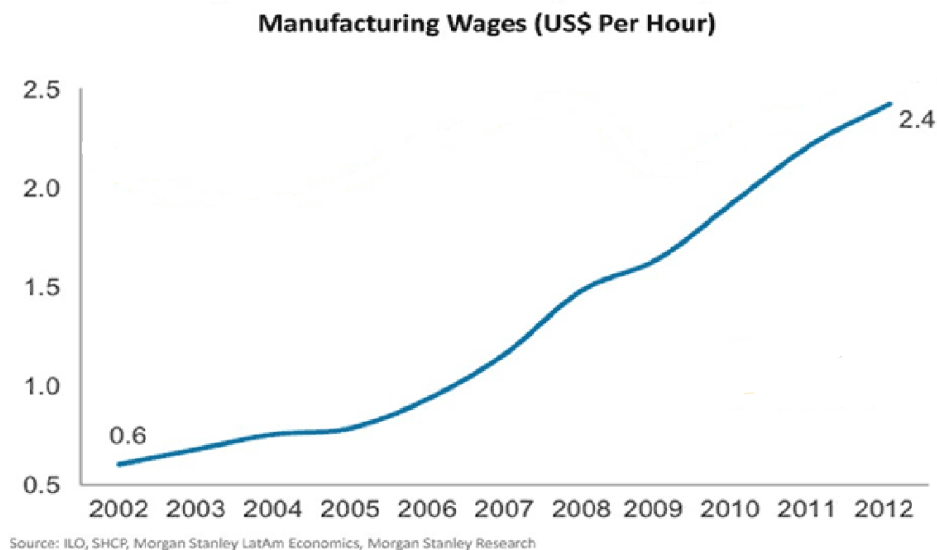
Конкурентною перевагою розвитку виробництва в Україні є нижча вартість робочої сили порівняно з країнами ЄС

38

Середньомісячна заробітна плата в Україні порівняно з країнами Східної Європи, USD/міс.

Динаміка зарплати виробничих працівників в Китаї в 2002-2012 рр., дол. США/год.

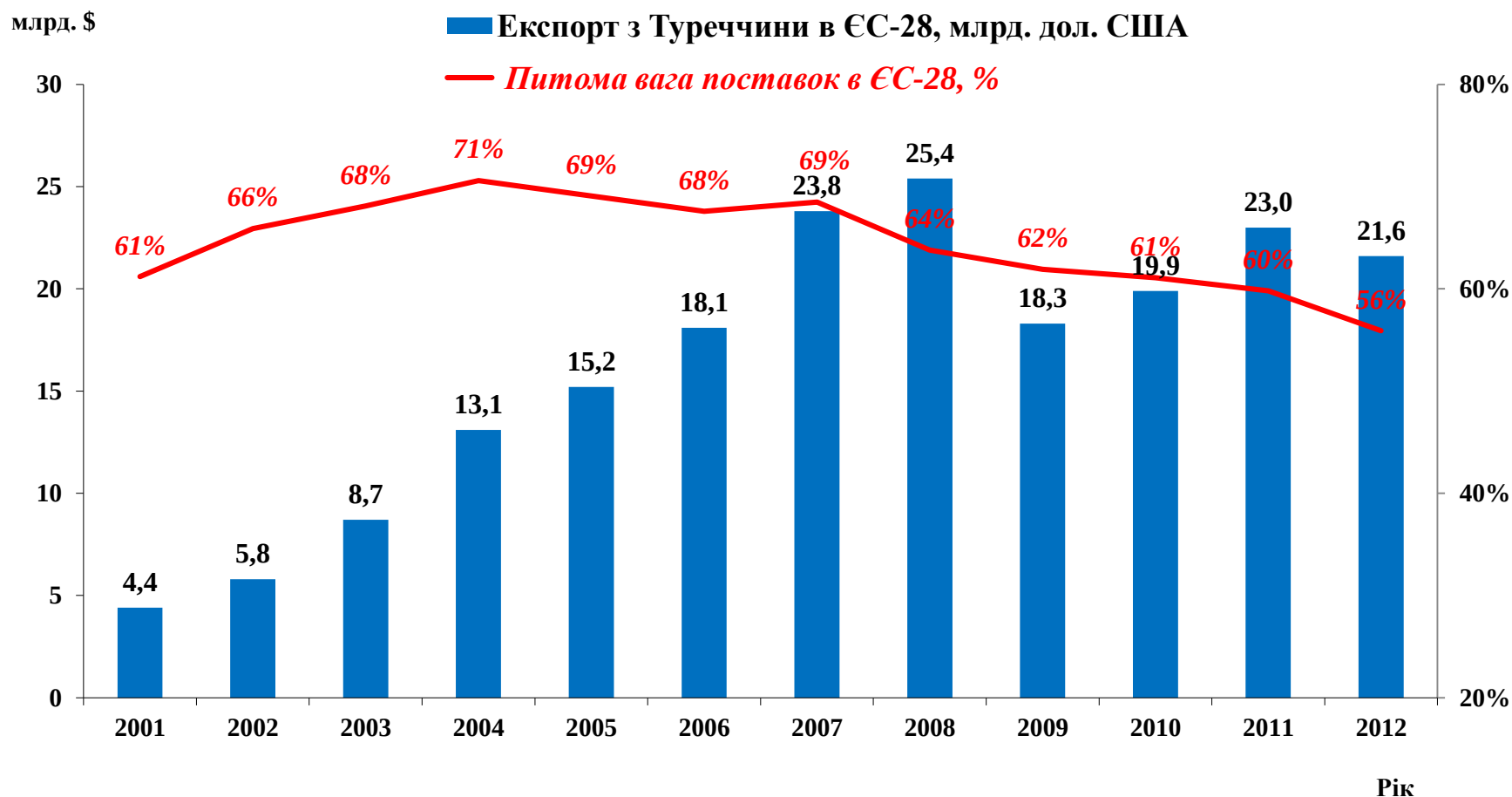
Джерело: Eurostat, Державна служба статистики України

Джерело: ILO, SHCP, Morgan Stanley

Турецький досвід свідчить про наявні можливості наращування експорту продукції машинобудування на ємні ринки країн Євросоюзу

32

Динаміка експорту продукції машинобудування з Туреччини в країни ЄС-28 в 2001-2012рр.

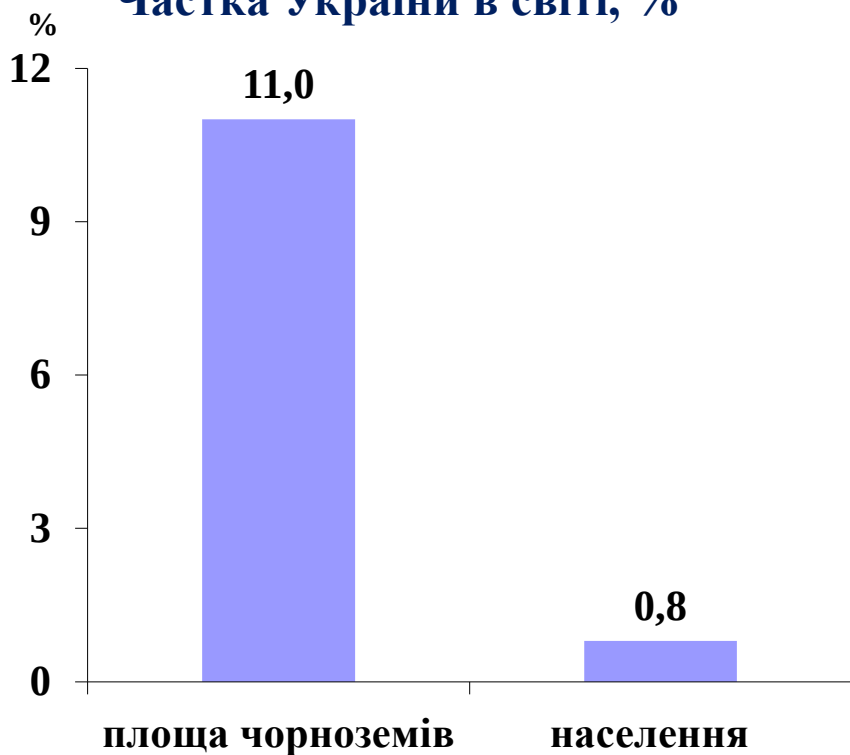

Джерело: Turkish Statistical Institute(TurkStat)

Родючі ґрунти і сприятливі кліматичні умови дозволять Україні подвоїти виробництво зерна

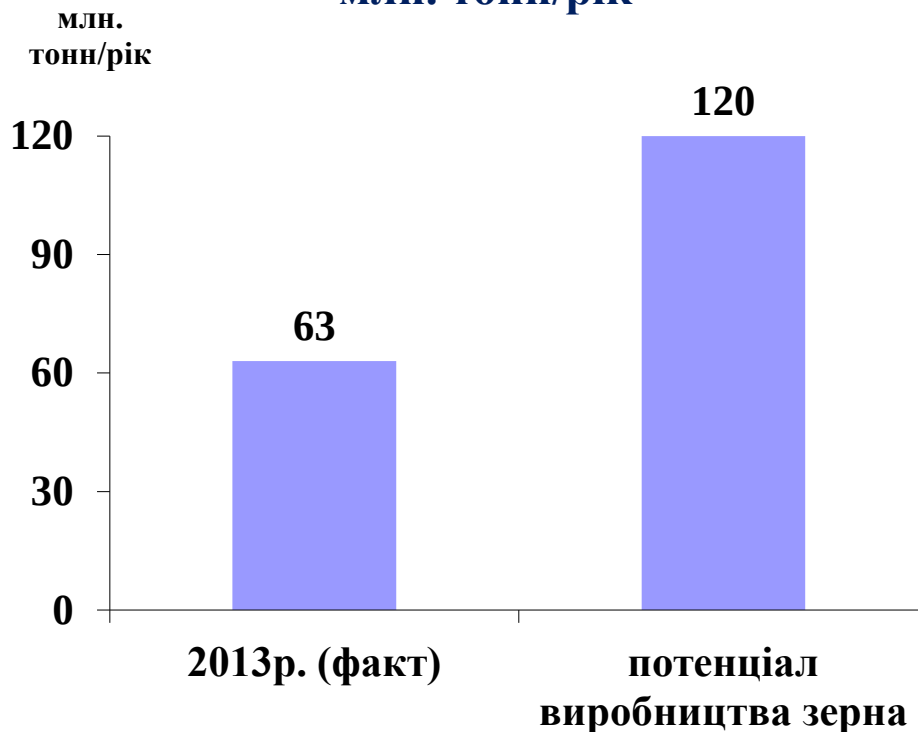
33

Частка України в світі, %

Джерело: FAO, USDA, World Bank

Потенціал виробництва зерна в Україні, млн. тонн/рік

- Глибока переробка однієї тонни зерна вартістю 250 дол. США забезпечує виробництво продукції на суму ~600 дол. США, і створює ~300 дол. США доданої вартості
- Щорічний експорт продуктів переробки 10 млн. тонн зерна забезпечить додатково 6-7 млрд. дол. США валютної виручки, порівняно з експортом аналогічних обсягів зерна

Стрімке зростання вантажопотоків між Європою та Азією призводить до необхідності розвитку нових транспортних коридорів, в яких Україна може стати зручною ланкою

- Зростання обсягів морської торгівлі у світі протягом 2000-2012рр. в 1,5 рази (або з 6 до 9 млрд. тонн) призвело до перевантаження основних морських транспортних шляхів і супутньої інфраструктури (проток, портів, каналів, тощо).
- Потенційний транзитний вантажопотік “Європа-Азія” через Україну складає ~100 млн. тонн/рік, обслуговування якого забезпечить додаткову валютну виручку в сумі до 4 млрд. дол. США/рік.

Основні імперативи змін в державному управлінні

35

- 1. Захист прав власності та інвестицій**
- 2. Стратегічне планування та незмінність законодавства, що регулює економічні відносини**
- 3. Ефективна боротьба з корупцією**

Профіль ДП «Укрпромзовнішекспертиза»

36

Наші послуги

- проектні дослідження
- маркетингові дослідження
- стратегічні дослідження
- промислова політика
- кон'юнктурно-цінові дослідження
- доступ до корпоративних баз даних

ДП «Укрпромзовнішекспертиза»

Поштова адреса: *а/с № 38,*

м.Київ-53, 04053, Україна

Фактична адреса: *Україна, м. Київ,
вул. Артема, буд.60, кімн. 310*

Телефон/Факс: **+38 (044) 484 64 83**

Сайт: ***www.expert.kiev.ua***

E-mail: ***expert@expert.kiev.ua***

www.expert.kiev.ua